

- Колективні (батьківські збори, засідання батьківського комітету, спільні свята і ін.).

До нових форм роботи педагогічного колективу і батьків відносять створення кімнати народознавства для дітей, обладнання «родинної світлиці», залучення батьків до проведення занять з дітьми, проведення спільно з родинами свят і днів народження, сімейні читання, щоквартальний «День знань» замість днів відкритих дверей, тощо. Але всі нові форми спираються на традиційні і співпрацюють з ними.

Отже, взаємодія суспільного і родинного виховання, а відповідно до цього взаємодія і співпраця батьків дітей і дошкільного закладу є основою для здійснення особистісно-орієнтовного підходу до навчання і виховання дітей дошкільного віку, який є провідним на сучасному етапі розвитку освітнього процесу в Україні. Суспільне і родинне виховання доповнюють одне одного і здійснюються в тісному взаємозв'язку, шляхом співробітництва дошкільного закладу і сім'ї в різноманітних формах.

Література

1. Базовий компонент дошкільної освіти України : рішення колегії Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України : 04.05.2012 р. № 5/2-2 // Інформаційний збірник та коментарі Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України. – 2012. – № 13-14-15. – С. 43-64.
2. Врочинська Л. І. В. О. Сухомлинський про виховання гуманності в дітей / Л. І. Врочинська // Наука і освіта. – 2008. – № 6. – С. 21–24.
3. Врочинська Л. І. Педагогічна підготовка батьків – основа ефективної взаємодії з вихователями у вихованні гуманної поведінки дитини / Л. І. Врочинська // Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти : зб. наук. праць. Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. – Вип. 36. – Рівне : РДГУ, 2007. – С. 102–106.

УДК 82:087.5:37“312”

Долинська Оксана Станіславівна, магістр спеціальності «Початкова освіта», Мукачівський державний університет.
Науковий керівник – канд. пед. наук Лавренова М. В.

РОЛЬ ДИТЯЧОЇ КНИЖКИ В СУЧАСНОМУ ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРИ

Книжка об'єднує в собі освітній, пізнавальний та комунікативний потенціал, виступає важливим чинником формування людської особистості, її свідомості, а також потужним засобом інтелектуального, естетичного й морального виховання.

Однак сьогодні в період глобальної комп'ютеризації суспільства активно формується додаткова інформаційно-комунікаційна сфера із загальносистемними функціями, і книжка як матеріальний носій друкованої текстової інформації втрачає елементи автономності. У школі спостерігається зниження читацької активності учнів, книжка слабо популяризується, у багатьох випадках помітно втрачається до неї інтерес. З огляду на це, проблема роботи з книжкою залишається актуальною, яка наголошує на неминущому значенні читання в сучасних умовах, коли юне покоління потребує високого рівня освіченості й загальної культури.

Відгуки щодо досліджень з означеної проблеми можна розглянути у працях А.Богущ, Н.Гавриш, Л.Гурович, А.Виноградової, Р.Жуковської, Н.Карпинської, М.Коніної, О.Лещенко, О.Ушакової та інших. Особливості сприймання дітьми змісту художніх творів розкрито в дослідженнях психологів О.Запорожця, Д.Ельконіна, О.Никифорової, С.Рубінштейна, П.Якобсона та інших. Завдання дитячої літератури, її специфіка розглядалися також у працях К.Чуковського, С.Маршака, С.Михалкова та інших поетів і письменників.

Ще з дитячого садочка маленьку людину необхідно підготувати до довгострокової літературної освіти, що починається в школі. Дитячий садок може дати значний літературний вантаж, начитаність, адже в дошкільному віці дитина знайомиться з розмаїттям фольклорних жанрів (казка, загадка, прислів'я тощо). У ці ж роки діти знайомляться з українською та зарубіжною класикою – з творами О. С. Пушкіна, Л. М. Толстого,

І.Я. Франка, К. Д. Ушинського, братів Грім, Г.-Х. Андерсена, Ш. Перо та інших поетів і письменників.

Особливе місце посідає друковане слово в початковій школі, де відбувається мовленнєвий, літературний, інтелектуальний розвиток школяра, формуються морально-естетичні уявлення і поняття; збагачуються почуття; виховується потреба в систематичному читанні; відбувається становлення дитини, спроможної на самостійну читацьку, творчу діяльність. Робота з книжкою в початковій школі здійснюється на уроках (літературного читання, української мови, математики, природознавства та ін.), у позакласній та позаурочній виховній роботі (на уроках позакласного читання, бібліотечних уроках, виховних годинах тощо).

Література дієво допомагає зрозуміти реальні загальнолюдські проблеми, збагатити особистісний досвід читача; вона також надає можливість пізнати та пережити більш широкий спектр людських стосунків і характеристик. Особливу роль у створенні художнього образу відіграє творча уява письменника. У художньому пізнанні вона виступає в якості провідного фактора, тому що без нього не існує саме образне мислення.

Дитяча книга є спеціальним навчальним матеріалом, за допомогою якого відбувається формування основ читацької самостійності у молодших школярів. Однак дитячі книги - особливий навчальний матеріал, специфіка якого полягає в тому, що це не просто спеціально відібрані і препаровані з дидактичною метою факти, а реальні об'єкти навколишньої дійсності, які використовуються в житті дитини не тільки в навчальних цілях. У цьому сенсі можна стверджувати, що термін "дитячі книги як навчальний матеріал" входять в більш широке поняття "освітня середа". Хоча цей термін не так давно увійшов в педагогічну теорію і практику, він активно використовується для опису сучасних підходів до освіти.

Для дитини молодшого шкільного віку книга є об'єктом реальної дійсності, який має значний освітній потенціал, широкі комунікативні можливості. Постійне спілкування з книгою забезпечує для дитини великий розвиваючий ефект. Нарешті, не можна забувати про те, що в умовах повсюдного застосування електронних засобів зберігання і розповсюдження інформації, які часом негативно впливають на дитину, дитяча книга набуває винятково важливе виховне значення. Не можна ігнорувати також книгу як культурний феномен в освітньому просторі сучасного молодшого школяра. Без сумніву, самотутній, повнокровний, глибокий урок основна форма вивчення літератури в школі. Проте, як показує досвід, прилучати школярів до таємниць художнього слова найкраще в гуртках, студіях, під час інших форм позакласної роботи.

Навчити дитину любити книжку, сприймати її як життєдайне джерело пізнання світу, сформувати у свідомості учня розуміння цінності читання, прищепити потяг до нього – першочергові завдання вчителів початкових класів.

Особлива роль у формуванні читацької компетентності молодших школярів відводиться урокам позакласного читання, на яких формуються навички самостійної роботи з книжкою, збагачується особистий читацький досвід дітей, формуються їхні читацькі інтереси. Повноцінний і продуктивний процес формування дитини-читача можливий тільки на основі використання дитячих книг в якості навчального матеріалу в освітньому процесі. Саме книги як реальні об'єкти сучасного освітнього простору забезпечують учневі вихід у природну соціальне середовище, формують у нього особистісні смисли освіти. Ніякі підручники, призначені виключно для навчання, не можуть бути тут додатні.

Щоб допомогти дитині налагодити продуктивне спілкування з книгою, багато працюють творці дитячої книги - дитячі письменники, художники-оформлювачі, видавці-поліграфісти. До ілюстративного матеріалу пред'являються строгі вимоги. Чим молодша дитина, тим більш важливе місце в освоєнні змісті книги належить саме ілюстрації, що відноситься до служби наочної інформації та допомагає передати читачеві досвід, укладений в книзі. У дитячій книзі ілюстрація виконує такі функції: пояснює текст шляхом демонстрації відповідного зорового образу, доповнює текст наочними образами, нарешті, тлумачить текст. Книжкові ілюстрації допомагають дитині осмислити, уявити, історичний

час, що описується у творі, наприклад казки, створені в далекі часи, відображають побут і атмосферу української старовини, селянського побуту, без подання яких неможливо справжнє сприйняття тексту казки. Ілюстрація повинна задавати дітям реальні художні образи, які допоможуть адекватно зрозуміти текст, сформувані важливу читацьку компетенцію - відтворює уяву. Ілюстрації на обкладинці і всередині книги допомагають юному читачеві зорієнтуватися у змісті книги. В цілому ілюстрації забезпечують привабливість книги.

У питаннях вирішення завдань всебічного виховання засобами художньої літератури, формування особистості дитини, її художнього розвитку важливу роль відіграє правильний відбір творів літератури як для читання й розповіді, так і для виконавської діяльності. В основі відбору – педагогічні принципи, розроблені на основі загальних положень естетики. При відборі книг необхідно враховувати, що літературний твір повинен нести пізнавальні, естетичні і моральні функції, тобто – він має бути засобом розумового, морального та естетичного виховання дитини. При виборі книг враховується також єдність змісту і форми. Літературознавство виділяє в змісті тематику, проблематику та ідейно-емоційну оцінку. У літературно-художній формі – предметну зображальність (персонажі, події, вчинки, діалоги, монологи, портретні та психологічні характеристики героїв), мовний лад і композицію.

Українська література для дітей, у тому числі й класична, завжди намагається задовольнити прагнення дитини до пізнання чогось нового, ще мало відомого, її інтерес до усіх сторін життя. Дитяча література, особливо написана рідною мовою, вчить розуміти людей, виховує людяність. Саме тоді вона стає джерелом духовного збагачення майбутніх поколінь.

Отже, основними умовами успішної роботи з дитячою літературою є створення розвивального середовища, раннє ознайомлення дітей з кращими зразками художньої літератури, адресованої дошкільникам, добір ефективних методів і прийомів опрацювання творів для читання в дошкільному навчальному закладі, володіння вихователем технікою виразного читання і сучасною методикою формування в дітей читацької діяльності.

Література

1. Вавілова І. В. Вимоги до дитячих підручників і посібників у вітчизняній педагогічній думці XIX ст. / І.В. Вавілова // Науковий вісник Чернівецького університету: зб. наук. пр. – Чернівці: Рута, 2003. – Вип. 159. – С. 30-35.
2. Гаврилюк О. Художня література як засіб формування загальнолюдських цінностей / О. Гаврилюк // Українська мова і література в школі. – 2003. – №5. – С.36-38.
3. Провоторов О. Дитяча періодика України як засіб розвитку мовленнєвої творчості школярів / О.Провоторов // Початкова школа. – 2007. – №6. – С. 55-59.
4. Шкира О. Виховне значення книги в житті дитини / О. Шкира // Початкова школа. – 2004.– №11. – С. 60-61.

УДК 373.3

Забалуй Катерина Станіславівна, магістр спеціальності
«Початкова освіта», Черкаський національний університет
імені Богдана Хмельницького
Науковий керівник – д-р пед. наук, професор Шпак В. П.

РОЗВИТОК МОВЛЕННЄВИХ УМІНЬ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ НА УРОКАХ РІДНОЇ МОВИ

На сучасному етапі реформування початкової школи і оновлення змісту початкової освіти одним із найголовніших завдань є формування ініціативної, інтелектуальної, творчої, самостійно мислячої особистості, яка вміє успішно реалізувати свій потенціал у різних сферах діяльності, спроможна вільно і досконало володіти мовою як засобом спілкування і пізнання навколишнього світу.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>